

Ο Ήλιος ανήκει στις «άγριες» πανάρχαιες θεότητες. Αργότερα εξευγενίστηκε ως γιος του Τιτάνα Υπερίωνα και της Τιτανίδας Θείας (επίσης πανάρχαιων θεοτήτων). Στη συνέχεια ταυτίστηκε με τον Απόλλωνα όπως η αδελφή του Σελήνη ταυτίστηκε με την Άρτεμη. Στη Ρόδο, λατρευόταν ως τα χρόνια μετά τον Χριστό. Παντρεύτηκε την Ωκεανίδα Πέρση, μια από τις τρεις χιλιάδες κόρες του Ωκεανού και της Τηθής (πανάρχαιας θηλυκής έκφρασης του ωκεανού) κι απέκτησε γιους τον Αυγεία, τον Αλωέα και τον Αιήτη και κόρες την Κίρκη και την Πασιφάη.

Στην Πασιφάη αναφερθήκαμε ήδη. Για την Κίρκη θα γίνει αναφορά στη συνέχεια. Αλωέας ήταν ο θνητός πατέρας των γιγάντων Εφιάλτη και Ώτου (πραγματικό πατέρα είχαν τον Ποσειδώνα) που θέλησαν να κυριεύσουν τον Όλυμπο και αφανίστηκαν από τον Δία. Ο Αιήτης έμελλε να βρεθεί στον δρόμο των Αργοναυτών. Ο Ήλιος τους όρισε να βασιλεύουν ο Αυγείας στην Ήλιδα, ο Αλωέας στο κομμάτι της Πελοποννήσου ανάμεσα στην Ήλιδα και την Κορινθία, κι αυτή την τελευταία την έδωσε στον Αιήτη.

Αυτά λέει η μια εκδοχή. Η άλλη θέλει τον Αυγεία (τον «λαμπερό») γιο του Ήλιου αλλά αδελφό του Άκτορα, με θνητό πατέρα τους τον Φόρβα (γιο του Λαπίθη και της Ερμιόνης). Ο Ήλιος, του είχε εκχωρήσει το βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου να βασιλεύει, ενώ ο Άκτορας είχε πάρει το νοτιοδυτικό.

Ο Αυγείας είχε αποκτήσει τέσσερα παιδιά: Τον Αγασθένη, τον Φυλέα, την Επικάστη, μητέρα του Θεσσαλού από τον Ηρακλή κατά τον Απολλόδωρο (II 166), και τη μάγισσα Αγαμήδη, αν και υπήρχε μια εκδοχή ότι γι' αυτή την τελευταία γινόταν σύγχυση με το όνομα του Αγαμήδη, ονομαστού αρχιτέκτονα, ο οποίος είχε κατασκευάσει το θησαυροφυλάκιο του βασιλιά. Επειδή ο Αυγείας ήταν πολύ πλούσιος και είχε αναρίθμητους θησαυρούς. Και αναρίθμητα κοπάδια βόδια που ο Ήλιος του είχε χαρίσει. Τα ζώα του ήταν τόσο πολλά που απλώνονταν σε ολόκληρη την Ήλιδα.

Αυτός όμως ο πλούτος δημιουργούσε προβλήματα. Η κοπριά των βοδιών και των αγελάδων σωρευόταν σε στοίβες, γέμιζε τους στάβλους, δημιουργούσε ολόκληρους λόφους που οι βοσκοί του βασιλιά δεν προλάβαιναν να μαζέψουν. Η Ήλιδα είχε μετατραπεί σε απέραντο τόπο κοπριάς. Με τις οσμές να τυραννούν όποιον τολμούσε να πλησιάσει και την κατάσταση να έχει γίνει αφόρητη.

Αυτούς τους στάβλους του Αυγεία ανέθεσε ο Ευρυσθέας στον Ηρακλή να καθαρίσει. Η κοπριά έπρεπε να αφαιρεθεί μέσα σε μια μόνο ημέρα, χωρίς ο ημίθεος να χρησιμοποιήσει εργαλεία. Ό,τι ήταν να κάνει, θα το έκανε με τα χέρια του!

Ο Ηρακλής παρουσιάστηκε στον Αυγεία και του ανακοίνωσε ότι μπορούσε να καθαρίσει τους στάβλους του από την κοπριά μέσα σε μια μέρα. Ο Αυγείας θεώρησε ότι κάτι τέτοιο δεν ήταν δυνατό να γίνει. Θέλησε όμως να εκμεταλλευτεί τον ήρωα και τον ρώτησε, τι ζητούσε ως αμοιβή. Ο Ηρακλής πρότεινε ένα μέρος του βασιλείου του Αυγεία ή το ένα δέκατο από τα ζώα του. Ο Αυγείας συμφώνησε αλλά αντιπρότεινε ότι, αν ο Ηρακλής δεν τα κατάφερνε, θα έμενε δούλος του, να καθαρίζει μέρα με τη μέρα τους στάβλους. Ο ήρωας δέχτηκε την πρόκληση. Κλήθηκε και ο γιος του Αυγεία, ο Φυλέας, ως μάρτυρας.

Ο Ηρακλής γκρέμισε ένα τοίχο από τους στάβλους κι άνοιξε ένα βαθύ αυλάκι να περνά μέσα από αυτούς και ανάμεσα στα χωράφια με τους λόφους της κοπριάς. Μετά, μέσα στην ίδια μέρα, έστρεψε το ρεύμα των ποταμών Αλφειού και Πηνειού στο αυλάκι. Τα νερά παρέσυραν τις κοπριές στην θάλασσα. Μέσα σε λίγες ώρες, οι στάβλοι είχαν καθαριστεί και τα χωράφια είχαν απαλλαγεί από τις στοιβαγμένες κοπριές.

Ο Αυγείας δεν μπορούσε να πιστέψει στα μάτια του. Έμαθε όμως ότι ο Ηρακλής είχε εντολή από τον Ευρυσθέα να καθαρίσει τους στάβλους και πιάστηκε από αυτό. Είπε του ήρωα ότι δεν υπήρχε μεταξύ τους καμιά συμφωνία για αμοιβή, αφού, έτσι κι αλλιώς, θα καθάριζε τους στάβλους, μια και τέτοια εντολή είχε. Ο Ηρακλής επέμενε να πάρει την αμοιβή του. Ένας ανιψιός του Αυγεία, ο Λεπρέας (θα τον λέγαμε ο Ψωριάρης), οικιστής της πόλης Λέπρεο ή Λέπρειο της Τριφυλιακής Ήλιδας, συμβούλευσε τον θείο του να δέσει τον Ηρακλή. Έμελλε να πληρώσει με την ζωή του την άφρονα συμβουλή.

Ο Αυγείας όμως πρότεινε να προσφύγουν στη διαιτησία. Κλήθηκε ο Φυλέας και βεβαίωσε ότι η συμφωνία υπήρξε κι ότι ο πατέρας του όφειλε να πληρώσει.

Ο Αυγείας έγινε έξω φρενών. Έδωξε τον Ηρακλή που ορκίστηκε εκδίκηση και εξόρισε τον γιο του που κατέφυγε στο Δουλίχιο (νησί νοτιοανατολικά της Ιθάκης).

(τελευταία επεξεργασία, 10 Αυγούστου 2021)